

Sygn. akt VI RCa 289/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2018 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Waldemar Pałka

Sędziowie: SO Lech Dłuski

SR del do SO Maja Jabłońska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Sylwia Łastowska

po rozpoznaniu w dniu 31 października 2018 roku w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa małoletniego **Ł. Z.** reprezentowanego przez przedstawicielkę ustawową **A. T.**

przeciwko **M. Z.**

oraz z powództwa wzajemnego małoletniego **Ł. Z.** reprezentowanego przez przedstawiciela ustawowego **M. Z.**

przeciwko **A. T.**

o alimenty

na skutek apelacji małoletniego powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Piszcu

z dnia 16 sierpnia 2018 roku

sygn. akt III RC 92/18

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I o tyle tylko, że ustalone tam alimenty podwyższa do kwoty po 400 zł (czteryście złotych) miesięcznie;
2. w pozostałej części apelację oddala;
3. nie obciąża pozwanego – powoda wzajemnego kosztami sądowymi;
4. koszty procesu za instancję odwoławczą między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt VI RCa 289/18

UZASADNIENIE

Małoletni **Ł. Z.**, zastąpiony przez przedstawicielkę ustawową **A. T.**, wniósł, do Sądu Rejonowego w Piszcu, w dniu 07 czerwca 2018 roku pozew o zasądzenie od pozwanego **M. Z.** na jego rzecz alimentów w kwocie po 1000 złotych miesięcznie, płatnej do dnia 15-ego każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w terminie płatności którejkolwiek z rat, do rąk ustawowej przedstawicielki małoletniego powoda **A. T.**.

W uzasadnieniu pozwu przedstawicielka ustawowa małoletniego powoda A. T. podniosła, że Ł. Z. pochodzi z nieformalnego związku jej i pozwanego. Początkowo A. T. mieszkała wspólnie z ojcem dziecka, ten jednak wyprowadził się od nich w kwietniu 2018 roku i zaprzestał jakichkolwiek kontaktów z synem i jego matką. Nie przekazywał też na rzecz syna żadnych pieniędzy. Ustawowa przedstawicielka małoletniego powoda wskazała, że obecnie Ł. Z. ma 3 lata, chodzi do Przedszkola Miejskiego w P., jest bardzo aktywnym dzieckiem, a jego potrzeby są bardzo duże. Dodała, że M. Z. osiąga dochód w wysokości 3500 zł miesięcznie. Jest on zatrudniony w dwóch miejscach, a mianowicie w Gospodarstwie Rolnym (...) oraz jest wojskowym zatrudnionym na podstawie kontraktu, przebywającym obecnie na zwolnieniu lekarskim. A. T. osiąga dochód w wysokości 2900 brutto.

Na rozprawie w dniu 16 sierpnia 2018 r. ustawowa przedstawicielka małoletniego powoda dodała, że do lutego 2018 roku pozwany przekazywał na rzecz ich syna kwoty po 300-400 zł miesięcznie, ale później tego zaprzestał. Określiła także miesięczny koszt utrzymania Ł. Z. w granicach 500 zł miesięcznie. Potwierdziła, że dwa lub trzy razy pozwany kupił dziecku ubrania, dawał jajka, a ona sama przynajmniej raz w miesiącu wozila Ł. Z. do miejsca zamieszkania pozwanego. W czasie ferii zimowych małoletni powód przebywał u pozwanego wspólnie ze starszym synem A. T. (k. 58v.-59).

Pozwany M. Z. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości. Nadto, złożył pozew wzajemny o zasądzenie od A. T. na rzecz syna Ł. Z. alimentów w kwocie po 300 zł miesięcznie.

M. Z. wskazał, iż skoro matka podała, że koszt utrzymania dziecka wynosi 1000 zł miesięcznie, to żądana przez nią kwota alimentów jest niewspółmierna do zaspokojenia potrzeb dziecka. Potwierdził, że mieszkał z A. T., ich synem oraz synem A. z poprzedniego związku – (...). Wówczas to głównie on zajmował się Ł. Z., gdyż A. T. zaniebdywała opiekę nad ich synem. Według M. Z. umówił się on z A. T., że syn Ł. Z. będzie mieszkał z nim, z matką będzie się widział w weekendy, zaś oboje rodzice w równym stopniu będą ponosić koszty jego utrzymania. Po rozstaniu stron, to matka małoletniego powoda utrudniała ojcu spotkania z synem. Według pozwanego dawał on matce powoda 300 – 500 zł na jego utrzymanie, ale robił to dobrowolnie i nie domagał się potwierdzenia przekazywania jej w/w pieniędzy (k. 22-23).

Na rozprawie w dniu 16 sierpnia 2018 roku pozwany/powód wzajemny uznał powództwo o alimenty do kwoty 300 zł miesięcznie przyznając, iż aktualnie małoletni Ł. Z. mieszka razem z matką. Potwierdził, że od marca 2018 roku nie ma kontaktów z synem, który był u niego przez okres jednego tygodnia w okresie ferii oraz przez okres dwóch tygodni w okresie wakacji. Dodał, iż nie pracuje już jako żołnierz zawodowy i utrzymuje się tylko i wyłącznie z kwoty 1500 zł miesięcznie, którą zarabia prowadząc gospodarstwo rolne (k. 58v.-59).

Postanowieniem z dnia 01 sierpnia 2018 roku Sąd Rejonowy w Piszku III Wydział Rodzinny i Nieletnich na czas trwania niniejszego postępowania udzielił zabezpieczenia poprzez zobowiązanie M. Z. do płacenia na rzecz małoletniego Ł. Z. tytułem alimentów kwoty po 300 zł miesięcznie, płatne z góry do dnia 15-go każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, do rąk przedstawicielki ustawowej małoletniego powoda A. T. (k. 41-42v.).

Sąd Rejonowy ustalił, że małoletni Ł. Z. urodził się (...) i jest synem M. Z. i A. T.. Rodzice małoletniego nigdy nie pozostawali w związku małżeńskim. Oprócz małoletniego powoda A. T. ma starszego syna w wieku 13 i pół roku, który mieszka razem z nią i pozostaje na jej utrzymaniu.

Aktualnie małoletni powód ma trzy lata i 8 miesięcy. Ł. Z. uczęszcza do przedszkola, za które co miesiąc A. T. płaci około 150 zł plus dodatkowe 100 zł na Komitet Rodzicielski i zakup kredek czy ołówków. Ł. Z. jest zdrowym dzieckiem, na nic przewlekłe nie choruje. Do marca 2018 roku małoletni powód dość systematycznie spotykał się ze swoim ojcem, jednakże od tej daty nie ma z nim kontaktu. Ł. Z. spędził u ojca tydzień ferii i dwa tygodnie wakacji. Czasami M. Z. odwiedzał syna w jego miejscu zamieszkania. Do lutego 2018 roku M. Z. przekazywał matce małoletniego powoda kwoty po 300 zł lub 400 zł miesięcznie na rzecz ich syna.

Matka powoda – A. T. pracuje w aptece w B. i otrzymuje z tego tytułu wynagrodzenie w kwocie 2900 zł brutto miesięcznie. Otrzymuje również 500 zł z tytułu Programu 500+. (...) wspomagają ją także rodzice. A. T. mieszka z małoletnim powodem oraz swoim starszym synem w mieszkaniu będącym jej własnością. Ponosi wydatki na opłaty za mieszkanie, jak i na zakup paliwa w kwocie około 1200 zł miesięcznie. Jest właścicielką samochodu osobowego matki A. rocznik 1997, którym codziennie dojeżdża do pracy.

M. Z. prowadzi samodzielnie gospodarstwo domowe i oprócz małoletniego powoda nie ma nikogo innego na utrzymaniu. Pracuje w firmie prowadząc gospodarstwo rolne osiągając z tego tytułu dochód w wysokości 1500 zł miesięcznie. Nie posiada własnego mieszkania, gdyż zajmuje pomieszczenia należące do firmy, w związku z czym nie jest zobowiązany do uiszczania jakichkolwiek opłat za zamieszkiwanie w nich. Pozwany jest zdrowy i do lutego bieżącego roku płacił dobrowolnie na rzecz syna do 300 lub 400 zł miesięcznie. M. Z. starał się widywać z synem, czasami przyjeżdżał do niego na jeden dzień lub na chwilę, ewentualnie A. T. przyjeżdżała z Ł. Z. do jego miejsca zamieszkania.

(dowód: odpis zupełny aktu urodzenia małoletniego k.6; rachunki k. 48-55; zeznanie A. T. k. 58v.-59; zeznania M. Z. k. 59)

Wyrokiem z dnia 16 sierpnia 2018 r. Sąd Rejonowy w Piszcu w sprawie o sygn. akt III RC 92/18 zasądził od pozwanego/powoda wzajemnego M. Z. na rzecz małoletniego Ł. Z. alimenty w kwocie po 300 zł miesięcznie, płatne z góry do dnia 15go każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki w terminie płatności którejkolwiek z rat, do rąk ustawowej przedstawicielki małoletniego powoda A. T., poczynając od dnia 7 czerwca 2018 r.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że małoletni powód Ł. Z. ma 3 lata i 8 miesięcy. Z racji wieku zdany jest wyłącznie na pomoc swoich rodziców. To wyłącznie od ich woli i możliwości zależy dalszy rozwój małoletniego powoda oraz zaspokojenie jego usprawiedliwionych potrzeb. Matka małoletniego powoda A. T. pracuje i z tego tytułu osiąga stały dochód wynoszący 2900 zł brutto miesięcznie, a poza Ł. T. posiada na utrzymaniu jeszcze starszego syna. Pozwany M. Z., nie osiąga tak wysokich dochodów, na jakie powoływała się przedstawicielka ustawowa małoletniego powoda w uzasadnieniu pozwu o alimenty. Posiada on zatrudnienie w tylko jednym miejscu i osiąga dochód wynoszący 1500 zł miesięcznie. Jest osobą zdrową, nie musi ponosić wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania. W ocenie Sądu jego sytuacja finansowa jest dobra i stabilna na tyle, że jest on w stanie łożyć na rzecz syna Ł. Z. alimenty w kwocie po 300 zł miesięcznie.

Ustalając wysokość alimentów należnych od pozwanego na rzecz małoletniego powoda Sąd miał na uwadze wiek małoletniego, który ma niecałe 4 lata oraz to, że pozwany starał się utrzymywać kontakt z synem. Przyjeżdżał do niego albo małoletni odwiedzał ojca w jego miejscu zamieszkania. Obecnie pozwany nie spotyka się z synem, ale deklaruje chęć kontaktów, co z kolei zapewne będzie pociągało za sobą ponoszenie dodatkowych kosztów. Sąd Rejonowy zaznaczył, że koszty utrzymania dziecka wskazane przez matkę są zawyżone, uznając że miesięczny koszt utrzymania Ł. Z. rzeczywiście kształtuje się na poziomie około 500 zł i na rzecz Ł. Z. winny być zasądzone alimenty w wysokości po 300 zł miesięcznie. Taka kwota alimentów na pewno jest adekwatna do wieku powoda, jego stanu zdrowia oraz aktualnych potrzeb, z drugiej zaś strony jest to kwota odpowiednia do możliwości zarobkowych pozwanego.

Sąd Rejonowy w Piszcu oddalił w całości powództwo wzajemne, jakie M. Z. wniósł przeciwko A. T. o zasądzenie od niej na rzecz małoletniego Ł. Z. alimentów w kwocie po 300 zł miesięcznie, albowiem Sąd uznał to powództwo za całkowicie nieuzasadnione zważywszy na to, iż w istocie małoletni syn stron na stałe przebywa z A. T., wykonującą nad nim dodatkowo osobistą pieczę, z czego wynika, że to do rąk A. T. a nie do rąk M. Z. winne być płacone alimenty przez tego z rodziców, które nie sprawuje osobistej pieczy nad Ł. Z..

Od powyższego wyroku apelację wniosła strona powodowa.

Powód/ pozwany wzajemny zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w Piszcu z dnia 16 sierpnia 2018 r. w części oddalającej powództwo ponad kwotę alimentów po 300 zł miesięcznie. Wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez

uwzględnienie powództwa do kwoty alimentów po 500 zł miesięcznie, tj. zasądzenie od pozwanego na rzecz małoletniego powoda Ł. Z. alimentów w kwocie po 500 zł miesięcznie płatnych do rąk przedstawicielki ustawowej A. T. oraz kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą, ewentualnie uchylenie tego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji z orzeczeniem o kosztach.

Strona powodowa zarzuciła obrazę prawa materialnego a mianowicie art. 135 § 1 i 2 kro wobec nieprawidłowego zastosowania przesłanek do ustalenia wysokości alimentów należnych małoletniemu Ł. Z. od pozwanego M. Z. z pominięciem zakresu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, na poziomie odpowiadającym poziomowi życia oraz możliwościom zarobkowym i sytuacji majątkowej pozwanego, a także niepełne i nieprawidłowe odniesienie osobistych starań matki A. T. do określenia zakresu obciążających ją wydatków na utrzymanie dziecka.

Ponadto zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 227 kpc, art. 231 kpc, art. 233 § 1 kpc art. 228 § 1 kpc wobec braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału skutkującego błędnymi ustaleniami co do usprawiedliwionych potrzeb małoletniego Ł. Z. jako osoby uprawnionej oraz możliwości zarobkowych oraz majątkowych pozwanego M. Z. jako zobowiązanego, w szczególności:

- wobec pominięcia, że na koszty utrzymania powoda składają się także wydatki ponoszone przez A. T. na mieszkanie, media, dojazdy w odpowiedniej części opłat ponoszonych na takie cele,
- ustalenia możliwości zarobkowych pozwanego w aspekcie posiadanego zawodu i wykształcenia oraz w odniesieniu do ofert na rynku pracy
- nie uwzględnienia w stopniu odpowiednim osobistych starań A. T. w związku ze sprawowaniem opieki nad małoletnim powodem Ł. Z.,
- pominięcia w ocenie, że sytuacja majątkowa pozwanego jest lepsza niż sytuacja majątkowa matki powoda.

W uzasadnieniu apelacji matka powoda wskazała, że Sąd Rejonowy dokonał błędnej oceny zakresu usprawiedliwionych potrzeb małoletniego Ł. Z. obejmujących koszty wyżywienia, odzieży, obuwia. Nie ma podstaw, by żądać od matki dziecka ponoszenia tych wydatków z własnych środków, gdyż są one konieczne i uzasadnione ze względu na słuszny interes uprawnionego.

A. T. zaznaczyła, że podstawową kwestią jest podział obciążenia finansowego rodziców małoletniego powoda kosztami jego utrzymania. Okoliczność, że matka powoda spełnia obowiązki w zakresie osobistej opieki i wychowania, powinna znaleźć odzwierciedlenie w rozkładzie wysokości nałożonych na rodziców powoda zobowiązań alimentacyjnych i obciążeniem nimi w znacznej części pozwanego.

Przedstawicielka ustawowa wskazała, że pozwany sam deklarował, że będzie dawał na utrzymanie syna 300-500 zł, a tym czasem Sąd Rejonowy oparł się wyłącznie na wypowiedzi matki, że koszt utrzymania małoletniego wynosi 500 zł, która została błędnie zinterpretowana. W ocenie strony powodowej, stanowisko Sądu Rejonowego wyrażone w zaskarżonej części wyroku wymaga skorygowania poprzez przeniesienie ciężaru świadczeń finansowych na ojca i uznanie świadczeń matki w ramach osobistej opieki jako ekwiwalentnych skutkujących obciążeniem pozwanego alimentami w kwocie po 500 zł miesięcznie.

W dniu 31 października 2018 r. na rozprawie przed Sądem Okręgowym w Olsztynie pozwany M. Z. wniósł o oddalenie apelacji, wskazując że występował o opiekę naprzemienną nad synem i obecnie czeka na rozmowę z mediatorem. Podał, że jego sytuacja nie zmieniła się.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W ocenie Sądu Okręgowego w Olsztynie apelacja powoda jest zasadna w części i w tym zakresie zasługuje na uwzględnienie. W ocenie tut. Sądu, zebrany w sprawie materiał dowodowy, wskazuje na konieczność uwzględnienia apelacji w części i zmiany zaskarżonego wyroku.

Odnosząc się do zarzutów apelacji powoda/pozwanego wzajemnego wskazać należy, że Sąd Rejonowy w Pieszcu nie w pełni zastosował przepisy, art. 135 § 1 kro, wskazując możliwości zarobkowe i finansowe pozwanego/powoda wzajemnego oraz wskazując istotne okoliczności wpływające na zakres usprawiedliwionych potrzeb. W ocenie Sądu Okręgowego koszty utrzymania małoletniego Ł. Z. są wyższe niż przyjęte przez Sąd I instancji, jednak nie na tyle, by uwzględnić w całości żądanie strony powodowej. Małoletni mieszka z matką i jest na jej wyłącznym utrzymaniu. Dotychczas pozwany dość aktywnie uczestniczył w życiu dziecka. Małoletni spędzał z ojcem aktywnie czas. Rodzice mając świadomość kontaktów ojca z dzieckiem podjęli się mediacji w zakresie ustalenia ewentualnej opieki naprzemiennej.

Sąd Rejonowy w Pieszcu dokonując analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego pominął koszty utrzymania mieszkania jakie ponosi matka dziecka oraz udziału w tych opłatach małoletniego. Małoletni ma prawie cztery lata. Uczęszcza do przedszkola, za które matka płaci ok. 150 zł miesięcznie. Do lutego 2018 r. pozwany przekazywał matce dziecka kwoty po 300 zł lub 400 zł miesięcznie.

Pozwany mieszka sam i sam prowadzi gospodarstwo domowe. Poza powodem nie ma nikogo na swoim utrzymaniu. Z tytułu działalności osiąga dochód w wysokości ok. 1500 zł, ale wskazać należy że nie ponosi kosztów utrzymania mieszkania, gdyż zajmuje pomieszczenie należące do firmy. Kontakt ojca z synem jest dość regularny, jednakże z uwagi na dzielącą strony odległość nie tak częsty jakby tego oczekiwał powód i pozwany.

Stosownie do treści art. 135 kro wysokość świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego. Przesłanki, określone w art. 135 kro, wyznaczają zakres obowiązku alimentacyjnego.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji nie uwzględnił w pełni potrzeb małoletniego jak również sytuacji materialnej M. Z.. Pozwany ma stabilną sytuację finansową i nie ponosi kosztów utrzymania mieszkania. W ocenie Sądu Okręgowego może zatem partycypować w kosztach utrzymania małoletniego w większym wymiarze, niż określony w wyroku Sądu Rejonowego.

Sąd I instancji przyjął, że miesięczny koszt utrzymania Ł. Z. wynosi ok. 500 zł i w związku z tym alimenty na jego rzecz winny być zasądzone w wysokości po 300 zł. Wskazać należy, że matka ponosi nie tylko koszty przedszkola w kwocie ok. 150 zł miesięcznie, ale także koszty żywienia, odzieży, leków, obuwia, zakupu zabawek adekwatnych do wieku, rozrywek odpowiednich dla dziecka w tym wieku. Poza tym matka małoletniego ponosi wysokie koszty utrzymania mieszkania, ma na utrzymaniu jeszcze starszego syna, co też rzutuje na jej możliwości w zakresie łóżenia na utrzymanie małoletniego powoda. Pozwany, poza alimentami, nie przekazuje na rzecz syna żadnych dodatkowych kwot. Ponosi ewentualne koszty utrzymania dziecka w czasie gdy przebywa u niego.

W ocenie Sądu Okręgowego dla zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb powoda odpowiednią kwotą ze strony pozwanego jest 400 zł miesięcznie. Matka dziecka podnosiła, że koszty utrzymania małoletniego kształtują się w granicach ok. 1000 zł miesięcznie. Jednakże, w ocenie Sądu, jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, koszty podawane przez matkę są zawyżone. Małoletni Ł. jest dzieckiem zdrowym, rozwijającym się prawidłowo. Nie wymaga żadnych nadzwyczajnych wydatków, poza tymi które są czynione na dziecko w jego wieku.

Wskazać w tym miejscu także należy, że na rodzicach małoletniego wspólnie ciąży obowiązek alimentacyjny. Zasądzona od pozwanego na rzecz małoletniego kwota alimentów 400 zł miesięcznie stanowi zatem większą część przedmiotowych kosztów i nie sposób jej uznać za kwotę wygórowaną. Sąd miał tu na względzie, iż obowiązek łóżenia na utrzymanie małoletniego ciąży na obojgu rodzicach, jednakże przedstawicielka ustawowa małoletniego powoda wykonuje swój obowiązek alimentacyjny również poprzez codzienne osobiste starania o wychowanie i utrzymanie syna.

O zakresie świadczeń alimentacyjnych decydują nie rzeczywiste i faktycznie osiągnięte dochody zobowiązanego, ale zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego, czyli te zarobki i dochody, które osoba zobowiązana może

i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do sił umysłowych i fizycznych. Pozwany pracuje zawodowo w gospodarstwie rolnym. Z zawodu jest technikiem elektrykiem.

W ocenie Sądu dochody uzyskiwane przez pozwanego umożliwiają pozwanemu płacenie alimentów na małoletniego powoda w kwocie po 400 zł miesięcznie. Kwota ta w pełni odpowiada usprawiedliwmy potrzebom małoletniego i jest adekwatna do jego wieku. W ramach tych alimentów nie znajdują pokrycia wszystkie usprawiedliwione potrzeby uprawnionego do alimentacji małoletniego powoda. Utrzymanie w pozostałym zakresie małoletniemu powodowi jest zobowiązana zapewnić matka, która, jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, pracuje zawodowo.

Sąd Okręgowy uznał, że pozwany jest obecnie w stanie realizować zobowiązanie alimentacyjne w kwocie 400 zł miesięcznie. Jednocześnie, zdaniem Sądu, kwota żądana przez przedstawicielkę ustawową, tj. 500 zł miesięcznie byłaby zbyt wysoka i niewspółmierna do jego aktualnych możliwości finansowych, wobec czego w pozostałej części Sąd oddalił apelację strony powodowej.

Mając zatem powyższe na uwadze oraz zważywszy na wiek dziecka, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I na podstawie art. 386 § 1 kpc o tyle tylko, że ustalone tam alimenty podwyższył do kwoty po 400 zł miesięcznie (punkt I wyroku).

Na podstawie art. 113 pkt 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 102 kpc sąd odstąpił od obciążania stron kosztami sądowymi.

O kosztach procesu za instancje odwoławczą Sąd orzekł na podstawie art. 100 kpc, mając na uwadze wynik postępowania.